

PALANGOS MIESTO SAVIVALDYBĖS MOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ GYVENSENOS TYRIMO ANALIZĖ

Parengė:

Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuro
Visuomenės sveikatos specialistė Vitalija Mikutytė

TURINYS

TYRIMO APRAŠYMAS IR METODIKA.....	3
TYRIMO REZULTATAI IR JŲ APTARIMAS.....	3
1. Sociodemografiniai respondentų duomenys.....	5
2. Mokyklinio amžiaus vaikų gyvensenos rodikliai.....	7
2.1. Sveikatos vertinimas ir laimingumas.....	7
2.2. Sveikatos elgsena.....	8
2.2.1. Fizinis aktyvumas ir pasyvus laisvalaikis.....	8
2.2.2. Mitybos įpročiai bei burnos higiena.....	10
2.3. Rizikingas elgesys.....	12
2.4. Patyčios.....	14
2.5. Saugus elgesys kelyje.....	17
2.6. Prevencinės programos mokykloje.....	19
IŠVADOS.....	20

TYRIMO APRAŠYMAS IR METODIKA

Palangos miesto savivaldybėje mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimosi išsiskyrimas buvo atliktas 2016 m. gegužės mėn. Dalyvavo 323 mokiniai. Tyrimą organizavo Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras (anketų grįžtamumas – 77,5 proc.).

Teisės aktai, reglamentuojantys gyvenimosi tyrimų organizavimo ir vykdymo tvarką:

1. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. gruodžio 19 d. įsakymas Nr. V-1387 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymo Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“
2. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2016 m. gegužės 16 d. įsakymas Nr. V-637 „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymo Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“.

Tyrimo tikslas – įvertinti Palangos m. sav. mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimosi, elgsenos ir sveikatos ypatumus.

Tyrimo uždaviniai:

1. Pateikti respondentų sociodemografinius duomenis.
2. Ištirti Palangos m. sav. mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimosi ir elgsenos ypatumus pagal lytį, klases, palyginti su visos Lietuvos duomenimis.
3. Ištirti Palangos m. sav. mokyklinio amžiaus vaikų sveikatą pagal lytį, klases, palyginti su visos Lietuvos duomenimis.

Tyrimo objektas – Palangos mokyklos 5-os, 7-os bei 9-os klasės mokinių gyvenimas ir sveikata.

Tyrimo instrumentas. Vaikų gyvenimosi tyrimo klausimynas sudaryti remiantis Lietuvoje keletą metų vykdomų tyrimų anketomis: Finbalt, ESPAD (angl. The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs), CINDI Health Monitor, EHIS (angl. European Health Interview Survey), HBSC. Gyvenimosi klausimynas buvo išbandytas pilotinių tyrimų metu. koreguotas atsižvelgiant į pilotinės studijos rezultatus bei ekspertų nuomonę. Psichometrinės klausimynų savybės nebuvo vertintos.

Vaikų gyvenimosi tyrimo instrumentas apima platų spektrą klausimų, vertinančių gyvenimą (mitybos įpročius, fizinį aktyvumą, tabako, alkoholio, psichoaktyviųjų medžiagų vartojimą, elektroninių cigarečių rūkymą), patyčių, smurto šeimoje, traumų, saugumo kelyje, asmens higienos, laimingumo, savo sveikatos vertinimo, naudojimosi kompiuteriu bei

televizoriaus žiūrėjimo laisvalaikio paplitimą. Taip pat vertinamos skirtingos vaikų demografinės charakteristikos (lytis, amžius, gyvenamoji vieta, tautybė, šeiminė padėtis, namų aplinka, tėvų užimtumas).

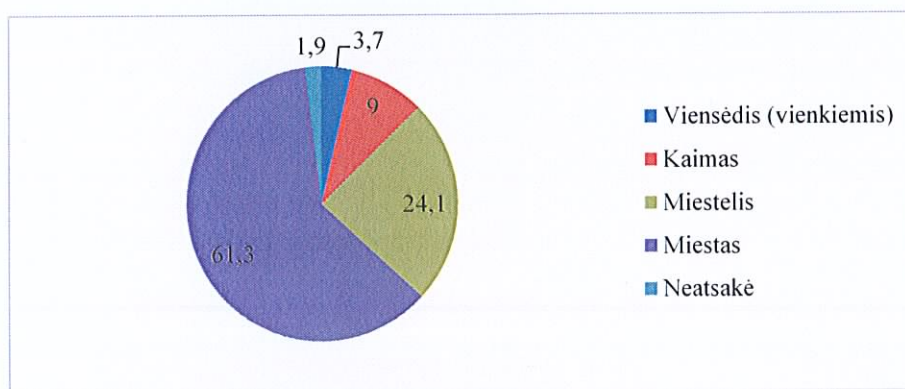
Duomenų analizės metodai. Surinkti anketinės apklausos duomenys analizuoti „MS Excel 2010“ programa.

TYRIMO REZULTATAI IR JŲ APTARIMAS

1. Sociodemografiniai respondentų duomenys

Palangos miesto savivaldybėje mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimo tyrimo dalyvavo 323 mokiniai: 155 berniukai (48 proc.), 163 mergaitės (50,5 proc.), 5 vaikai savo lyties nenurodė (1,5 proc.). Pagal klases mokiniai pasiskirstė taip: 103 (31,9 proc.) penktos klasės mokiniai, 85 (26,3 proc.) septintos klasės mokiniai ir 126 (39 proc.) devintos klasės mokiniai, o 2,8 proc. mokinių nenurodė, kurioje klasėje mokosi.

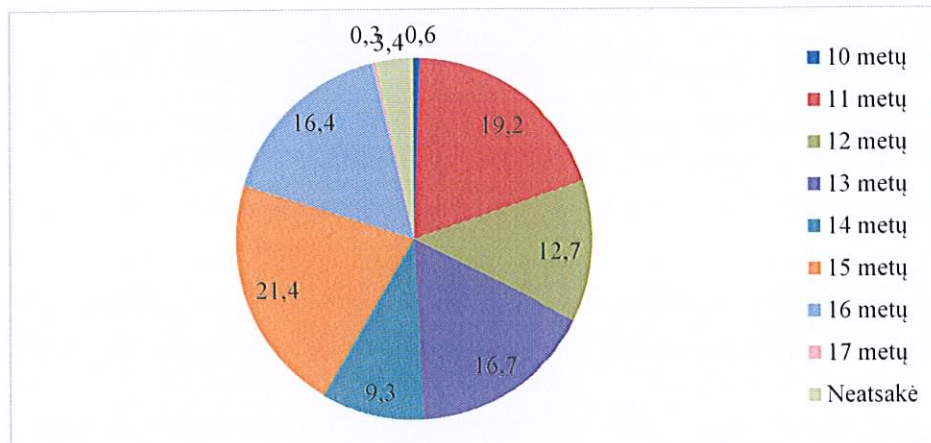
Vaikai turėjo nurodyti savo gyvenamąją vietą. Daugiausia jų gyvena mieste (198 mokiniai arba 61,3 proc.) ir miestelyje (78 mokinių arba 24,1 proc.). 29 mokiniai (9 proc.) gyvena kaime, 12 mokinių – viensėdyje (3,7 proc.) (1 pav.).

Šaltinis: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

1 pav. Palangos sav. mokinių pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietą (proc.)

Tyrimo dalyvavusių vaikų amžius svyravo nuo 10 iki 17 metų, 3,4 proc. mokinių nenurodė savo amžiaus. Amžiaus vidurkis – 13,5 metų. Daugiausia apklausta 15 metų amžiaus mokinių (21,4 proc.), mažiausiai – 10 ir 17 metų mokinių (atitinkamai 0,6 ir 0,3 proc.) (2 pav.).

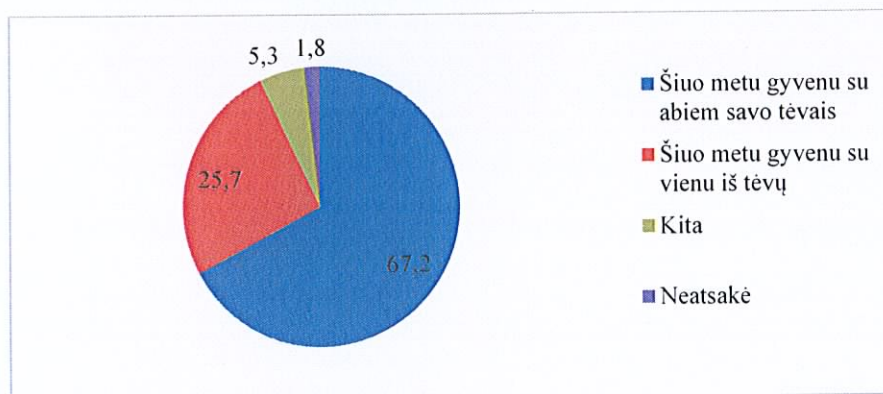
Šaltinis: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

2 pav. Palangos sav. mokinių pasiskirstymas pagal amžių (proc.)

Mokinių buvo klausiama, koks jų ūgis ir svoris. Apklaustųjų, kurie atsakė į šiuos klausimus, ūgio vidurkis yra 168,5 cm, svorio vidurkis – 60,8 kg. Savo ūgio nenurodė 18,3 proc. mokinių, svorio – 23,5 proc. mokinių.

Mokiniai turėjo nurodyti savo tautybę. Beveik visi apklaustieji nurodė, kad yra lietuviai (93,5 proc.), 0,3 proc. – rusai, 1,2 proc. – lenkai, 2,7 proc. – kitų tautybių ir 2,2 proc. nenurodė savo tautybės. Beveik visų apklaustųjų namuose yra kalbama lietuviškai (96 proc.).

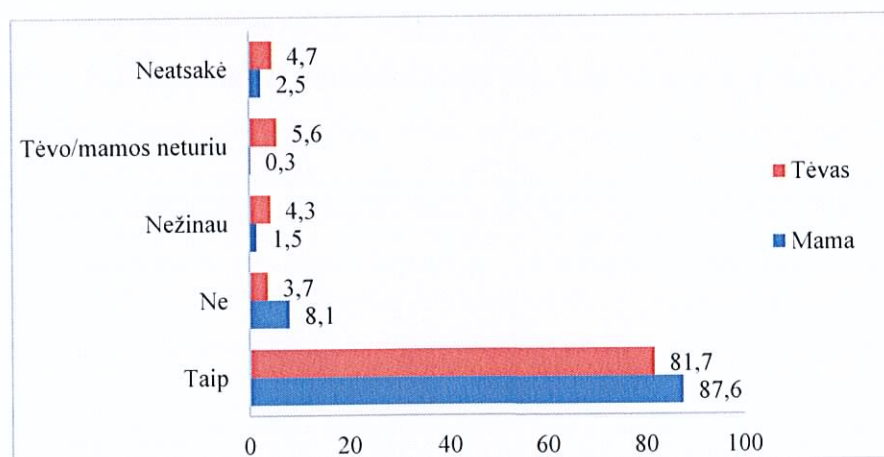
Mokinių buvo klausiama apie šeimos padėtį. Didžioji dalis mokinių (67,2 proc.) nurodė, kad gyvena su abiem tėvais (3 pav.).

Šaltinis: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

3 pav. Palangos sav. mokinių pasiskirstymas pagal šeimyninę padėtį (proc.)

Mokinių buvo klausiama apie tėvų užimtumą. Didžioji dalis mokinių nurodė, kad jų tėvas ir mama turi darbus (atitinkamai 81,7 ir 87,6 proc.) (4 pav.).

Šaltinis: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

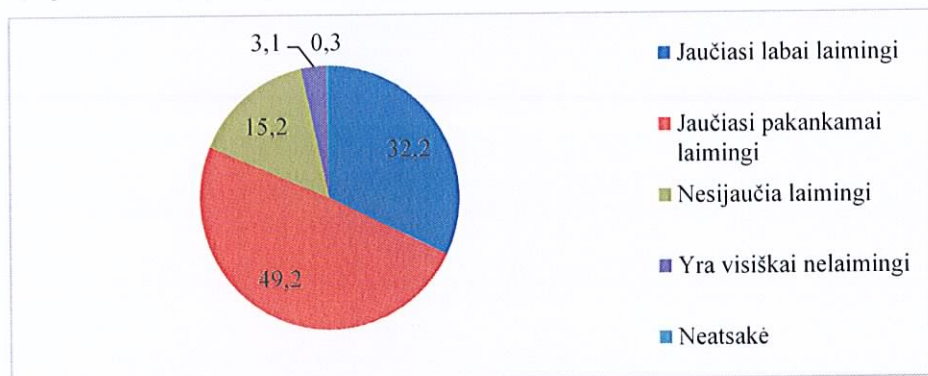
4 pav. Palangos sav. mokinių tėvų užimtumas (proc.)

Mokiniam buvo pateikti klausimai apie jų šeimų socioekonominę padėtį. 54,8 proc. mokinių nurodė, kad kasdien turi kišenpinigių. 76,5 proc. mokinių turi savo atskirą kambarį. 48,9 proc. mokinių namuose yra indaplovės. Du arba daugiau vonios ar dušo kambarių savo namuose turi 30,6 proc. mokinių, vieną – 65 proc., nei vieno – 2,2 proc. ir 2,2 proc. mokinių neatsakė. Bent vieną automobilį turi 92 proc. mokinių tėvų. Didžioji dalis apklaustųjų namuos turi 2 arba 3 ir daugiau kompiuterius (atitinkamai 40,9 proc. ir 47,4 proc.).

2. Mokyklinio amžiaus vaikų gyvenimo rodikliai

2.1. Sveikatos vertinimas ir laimingumas

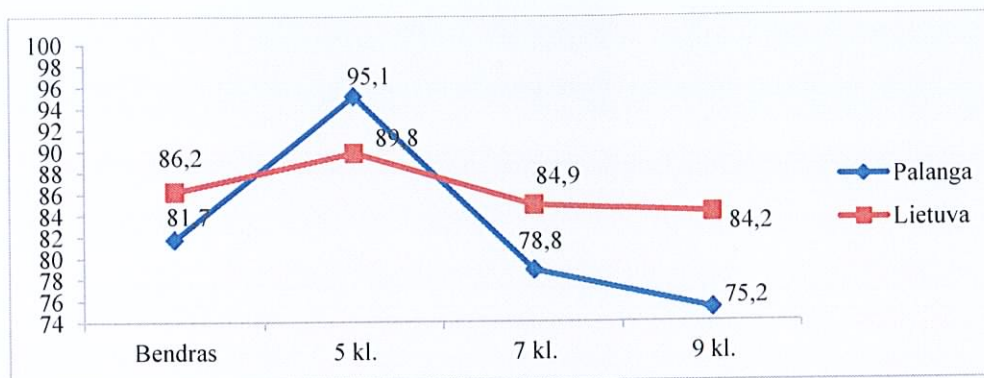
Palangos savivaldybės mokiniai buvo klausiami apie savo sveikatos vertinimą ir laimingumą. 49,2 proc. vaikų atsakė, kad jaučiasi pakankamai laimingi, 32,2 proc. mokinių jaučiasi labai laimingi. 15,2 proc. mokinių prisipažino, kad nesijaučia laimingais, 3,1 proc. vaikų jaučiasi visiškai nelaimingi (5 pav.). Daugiau mergaičių negu berniukų jaučiasi labai laimingi (atitinkamai 34,4 proc. ir 30,3 proc.).

Šaltinis: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

5 pav. Palangos sav. mokyklinio amžiaus vaikų laimingumo vertinimas (proc.)

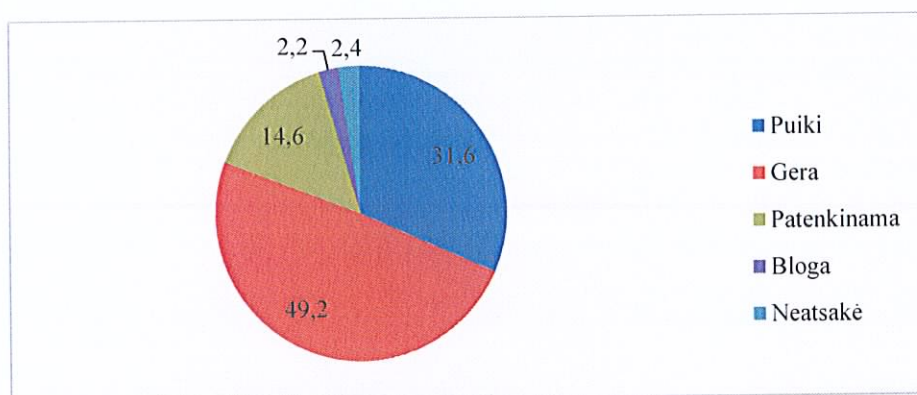
Lyginant Palangos ir Lietuvos mokyklinio amžiaus vaikų laimingumo vertinimą, matome, kad labai ir pakankamai laimingų mokinių dalis Palangoje yra mažesnė už Lietuvos vidurkį. Pačiais laimingiausiais tiek Palangoje, tiek Lietuvoje jaučiasi 5 kl. mokiniai (atitinkamai 95,1 proc. ir 89,8 proc.) (6 pav.).

Šaltinis: Higienos institutas

6 pav. Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie jaučiasi labai laimingi arba pakankamai laimingi galvodami apie savo dabartinį gyvenimą, dalis (proc.)

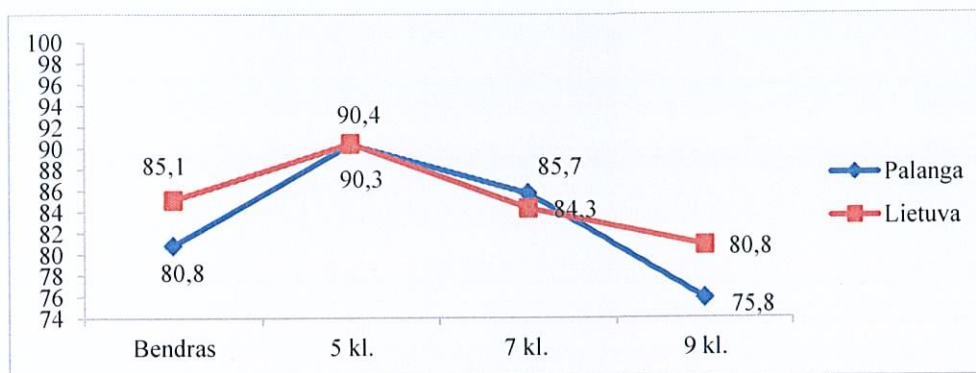
Vaikai turėjo apibūdinti savo sveikatą. Kad yra puikios sveikatos teigė 31,6 proc., geros – 49,2 proc., patenkinamos – 14,6 proc., blogos – 2,2 proc. vaikų. 2,4 proc. vaikų į šį klausimą neatsakė (7 pav.).

Šaltinis: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

7 pav. Palangos sav. mokyklinio amžiaus vaikų sveikatos vertinimas (proc.)

Lyginant Palangos ir Lietuvos mokyklinio amžiaus vaikų sveikatos vertinimą, matome, kad puikiai ir gerai savo sveikatą vertinančių mokinių dalis Palangoje yra mažesnė už Lietuvos vidurkį. Lietuvoje ir Palangoje geriausiai savo sveikatą vertina 5 kl. mokiniai (atitinkamai 90,4 proc. ir 90,3 proc.) (8 pav.).

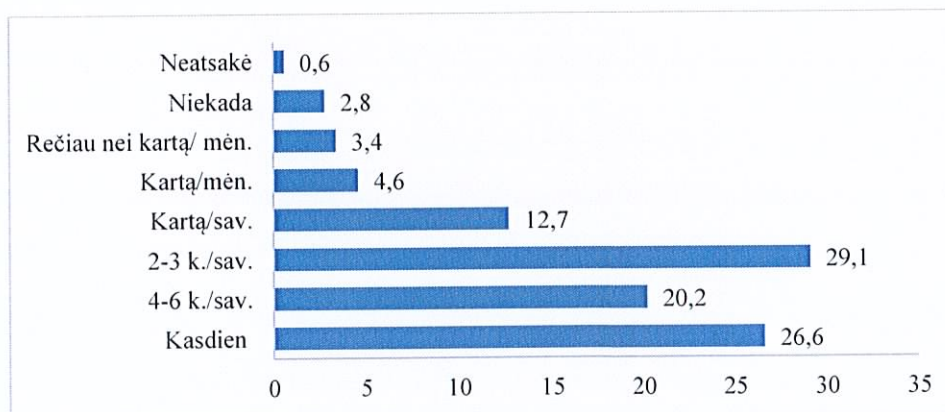
Šaltinis: Higienos institutas

8 pav. Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie savo sveikatą vertina puikiai arba gerai, dalis (proc.)

2.2.Sveikatos elgsena

2.2.1. Fizinis aktyvumas ir pasyvus laisvalaikis

Palangoje 26,6 proc. vaikų nurodė, kad kasdien, ne pamokų metu, laisvalaikiu mankština ir sportuoja taip, kad suprakaituotų, padažnėtų kvėpavimas. Kasdien, ne pamokų metu, mankština daugiau berniukų nei mergaičių (atitinkamai 36,1 proc. ir 18,4 proc.). 4-6 k./sav. laisvalaikiu, mankština ir sportuoja taip, kad suprakaituotų, padažnėtų kvėpavimas – 20,2 proc., 2-3 k./sav. – 29,1 proc., kartą/sav. – 12,7 mokinių. Niekada nesimankština ir nesportuoja ne pamokų metu 2,8 proc. mokinių (9 pav.).

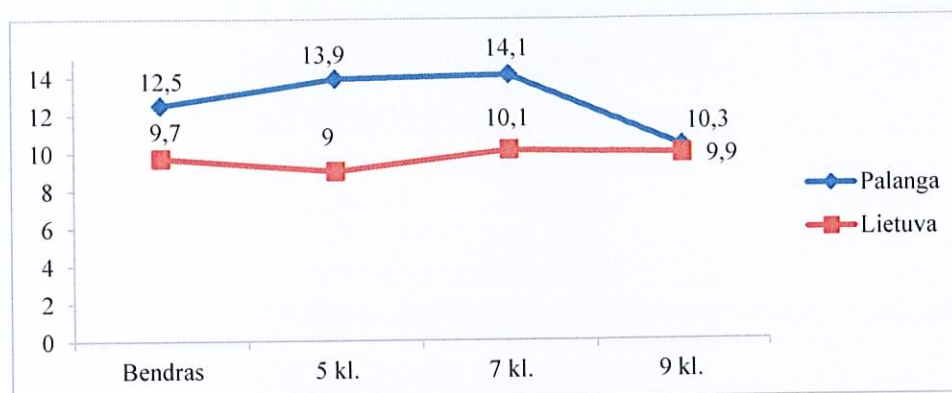

Šaltinis: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

9 pav. Kaip dažnai vaikai ne pamokų metu, laisvalaikiu, mankština ir sportuoja taip, kad suprakaituotų, padažnėtų kvėpavimas (proc.)

Lyginant Lietuvos vidurkį su Palangos, matome, kad fiziškai aktyvių vaikų skaičius, kurie kasdien, ne pamokų metu, sportuoja apie 60 min. ir ilgiau, Palangoje yra didesnis (atitinkamai 12,5 proc. ir 9,7 proc.). Daugiausiai mokinių, kurie kasdien ne pamokų metu

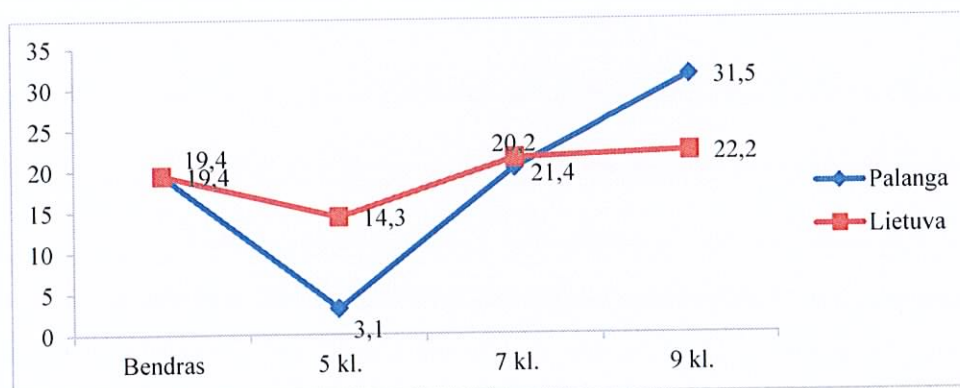
sportuotų apie 60 min ar ilgiau tiek Palangoje, tiek Lietuvoje yra tarp 7 kl. mokinių (atitinkamai 14,1 proc. ir 10,1 proc.) (10 pav.).

Šaltinis: Higienos institutas

10 pav. Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie kasdien, ne pamokų metu, sportuoja apie 60 min. ir ilgiau, dalis (proc.)

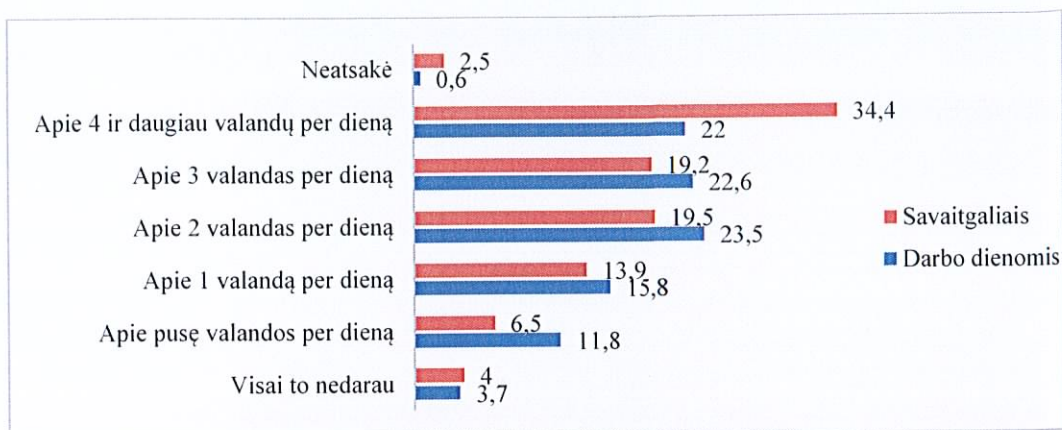
Lyginant Palangos ir Lietuvos mokyklinio amžiaus vaikus, kurie vidutiniškai 4 ir daugiau valandų per dieną žiūri televizorių, žaidžia kompiuteriu, matome, kad Lietuvoje ir Palangoje didžiausia dalis yra tarp 9 kl. (atitinkamai 22,2 proc. ir 31,5 proc.) (11 pav.).

Šaltinis: Higienos institutas

11 pav. Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie vidutiniškai 4 ir daugiau valandų per dieną žiūri televizorių, žaidžia kompiuteriu, dalis (proc.)

Palangoje darbo dieną apie 4 val. ir daugiau TV žiūri, naudojami kompiuteriu, išmaniaisiais telefonais 22 proc. mokinių, apie 3 val. – 22,6 proc. mokinių, apie 2 val. – 23,5 proc. mokinių, apie pusę valandos – 11,8 proc. Visai to nedaro 3,7 proc. mokinių. Savaitgaliais apie 4 val. ir daugiau TV žiūri, naudojami kompiuteriu, išmaniaisiais telefonais 34,4 proc. mokinių, apie 3 val. – 19,2 proc., apie 2 val. – 19,5 proc., apie 1 val. – 13,9 proc., apie pusę valandos – 6,5 proc. mokinių. Visai to savaitgaliais nedaro 4 proc. mokinių (12 pav.).

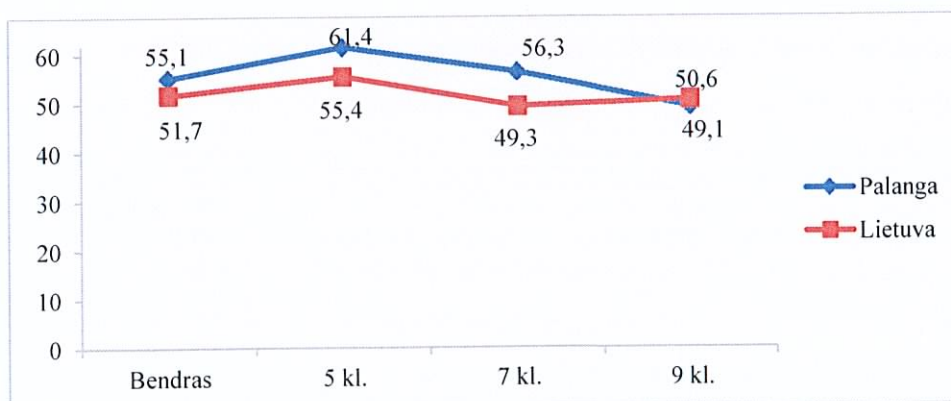

Šaltinis: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

12 pav. Kiek vidutiniškai laiko per darbo dieną/savaitgalį žiūri TV, naudojasi kompiuteriu, išmaniaisiais telefonais (proc.)

2.2.2. Mitybos įpročiai bei burnos higiena

Mokinių buvo klausiama, kaip dažnai jie pusryčiauja darbo dienomis ir savaitgaliais. Daugiau kaip pusė apklaustųjų (57,6 proc.) teigė, kad darbo dienomis pusryčiauja kasdien, tačiau penktadalis mokinių nepusryčiauja nei karto (20,1 proc.). Savaitgaliais didžioji dalis apklaustųjų (77 proc.) teigė pusryčiaujantys abu rytus, nepusryčiaujančių nei vieną iš savaitgalio rytų buvo tik maža dalis (4,3 proc.). Lyginant Palangos ir Lietuvos duomenis matome, kad Palangoje ir Lietuvoje didžiausia dalis pusryčiaujančių yra tarp 5 kl. mokinių (atitinkamai 61,4 proc. ir 55,4 proc.) (13 pav.).

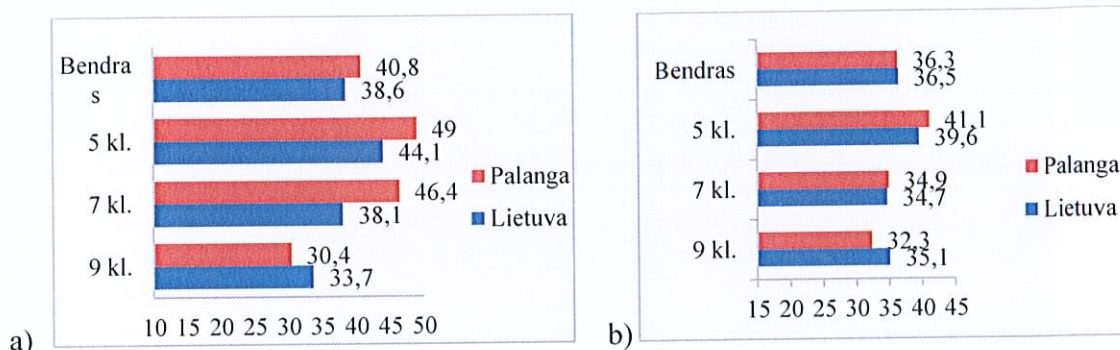

Šaltinis: Higienos institutas

13 pav. Mokyklinio amžiaus vaikų, kasdien valgančių pusryčius, dalis (proc.)

Paklausus vaikų, kaip dažnai valgo vaisius ir daržoves, tokių, kurie mažiausiai po kelis kartus kasdien valgo vaisius buvo 24,1 proc., daržoves – 11,8 proc. Tik kartą per sav. vaisius

valgo 9,3 proc. mokinių, daržoves – 10,5 proc. mokinių. Lygintas Palangos ir Lietuvos mokyklinio amžiaus vaikų vaisių ir daržovių vartojimas bent kartą per dieną. Daugiausiai vaisių Palangoje ir Lietuvoje vartoja 5 kl. mokiniai (atitinkamai 49 proc. ir 44,1 proc.). Daugiausiai daržovių Palangoje ir Lietuvoje taip pat vartoja 5 kl. mokiniai (atitinkamai 41 proc. ir 39,6 proc.) (14 pav.).

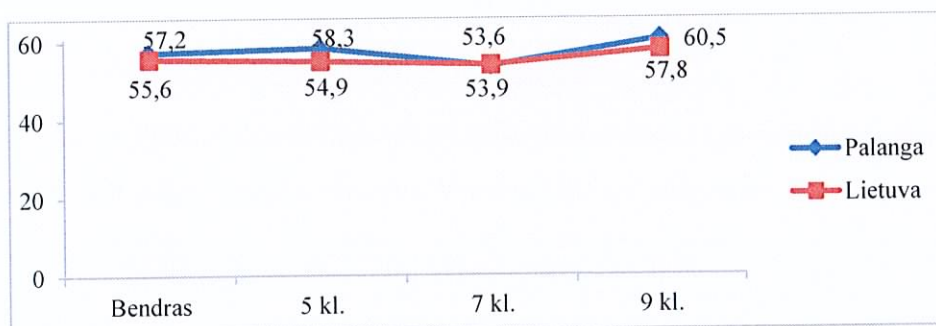

Šaltinis: Higienos institutas

14 pav. a) Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per dieną valgo vaisių, dalis (proc.)

b) Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie bent kartą per dieną valgo daržovių, dalis (proc.)

Paklausus vaikų, kaip dažnai valosi dantis šepetėliu ir pasta, paaiškėjo, kad dažniau nei kartą per dieną 56,7 proc., o kartą per dieną 33,4 proc. apklaustųjų. Iš 15 pav. matyti, kad Palangoje dažniausiai dantis valosi 9 kl. (60,5), o rečiausiai 7 kl. mokiniai (53,6 proc.). Lietuvoje taip pat dažniausiai dantis valosi 9 kl. (57,8 proc.), o rečiausiai 7 kl. mokiniai (53,9 proc.) (15 pav.).

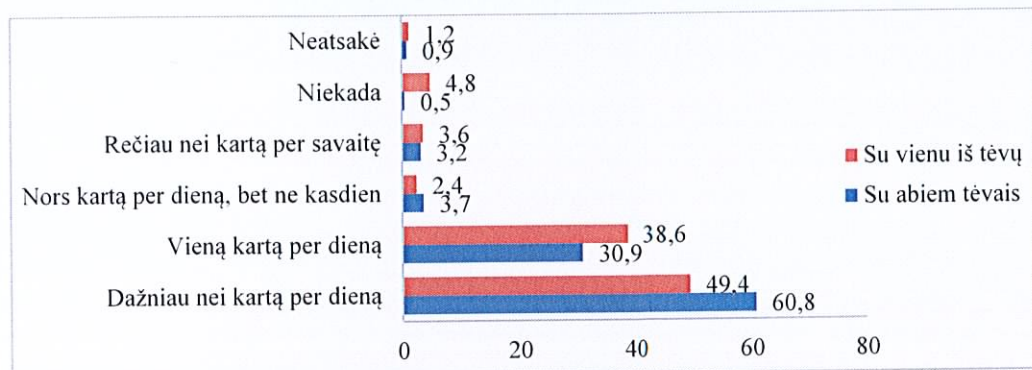

Šaltinis: Higienos institutas

15 pav. Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie valosi dantis šepetėliu ir pasta dažniau nei kartą per dieną, dalis (proc.)

Dažniau nei kartą per dieną dantis valosi vaikai, kurie gyvena su abiem tėvais, o ne su vienu iš tėvų (atitinkamai 60,8 proc. ir 49,4 proc.). Vieną kartą per dieną dantis dažniau valosi vaikai, kurie gyvena su vienu iš tėvų, o ne su abiem tėvais (atitinkamai 38,6 proc. ir 30,9 proc.).

Ryškesni skirtumai pastebėti tarp vaikų, kurie nesivalo dantų, tokių vaikų beveik 10 kartų daugiau šeimose, kuriose gyvenama su vienu iš tėvų (16 pav.).

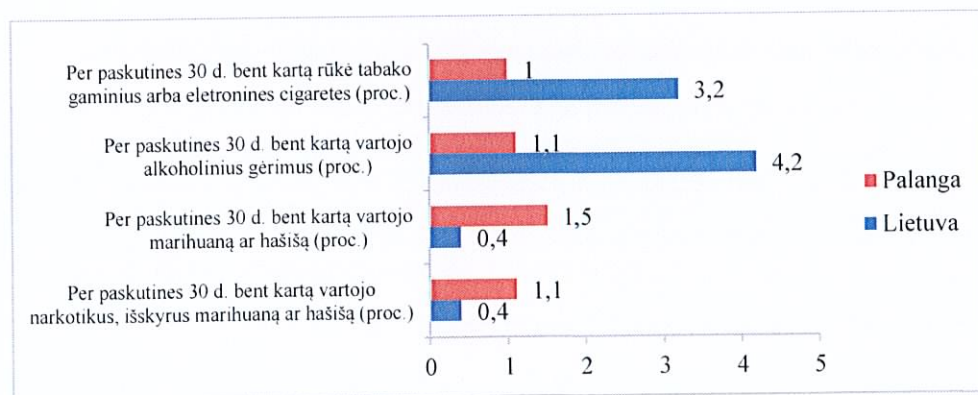

Šaltinis: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

16 pav. Dantų valymosi dažnumas priklausomai nuo šeimos padėties (gyvena su abiem tėvais/vienu iš tėvų)

2.3. Rizikingas elgesys

Lyginant 2016 m. atlikto tyrimo duomenis apie psichotropinių medžiagų vartojimą Palangoje ir Lietuvoje tarp 5 klasių mokinių, matome, kad Palangoje tabako gaminių arba elektroninių cigarečių bei alkoholinių gėrimų suvartojama mažiau nei Lietuvoje. Tačiau Palangoje per paskutines 30 dienų bent kartą vartojusių marihuaną ar hašišą yra beveik 4 kartus daugiau nei Lietuvoje, o vartojusių kitus narkotikus, išskyrus marihuaną ar hašišą – beveik 3 kartus daugiau (17 pav.).

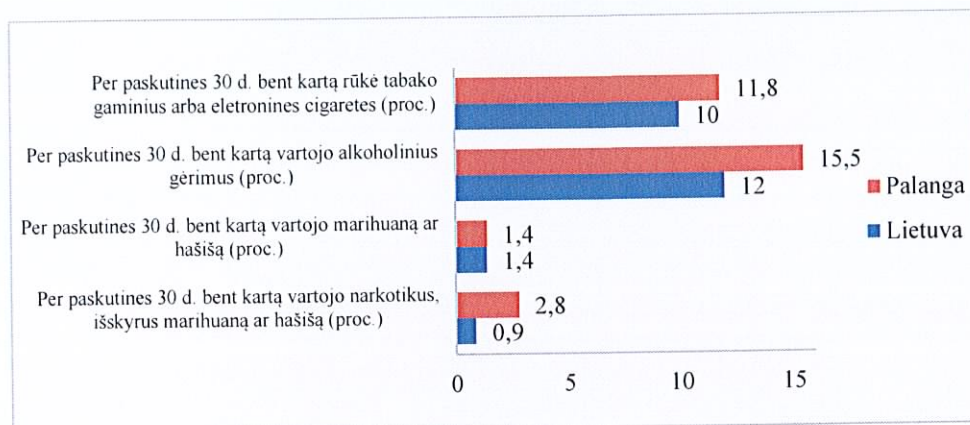

Šaltinis: Higienos institutas

17 pav. 5 kl. mokinių psichotropinių medžiagų vartojimas per paskutines 30 d. (proc.)

Lyginant psichotropinių medžiagų vartojimą Palangoje ir Lietuvoje tarp 7 klasių mokinių, matome, kad Palangoje rūkė tabako gaminius arba elektronines cigaretes bei vartojo

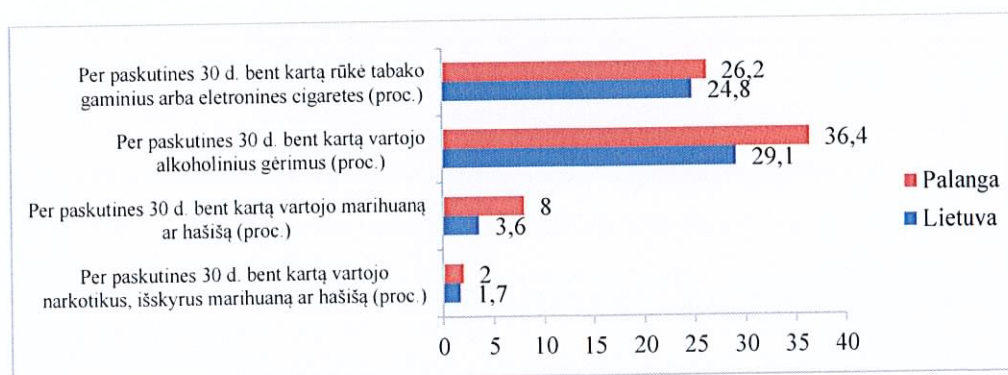
alkoholinius gėrimus didesnė dalis mokinių nei Lietuvoje, vartojo marihuaną ar hašišą tokia pati dalis, vartojo narkotikus, išskyrus marihuaną ar hašišą 3 kartus didesnė dalis (18 pav.).

Šaltinis: Higienos institutas

18 pav. 7 kl. mokinių psichotropinių medžiagų vartojimas per paskutines 30 d. (proc.)

Lyginant psichotropinių medžiagų vartojimą Palangoje ir Lietuvoje tarp 9 klasių mokinių, matome, kad per paskutines 30 d. Palangoje buvo neženkliai didesnė dalis mokinių, kurie rūkė tabako gaminius arba elektronines cigaretes ir vartojo narkotikus, išskyrus marihuaną ar hašišą. Palangoje (36,4 proc.) pastebimas gerokai didesnis alkoholinių gėrimų suvartojimas nei Lietuvoje (29,1 proc.). Palangoje (8 proc.) daugiau nei 2 kartus didesnė mokinių dalis vartojo marihuaną ar hašišą nei Lietuvoje (3,6 proc.) (19 pav.).

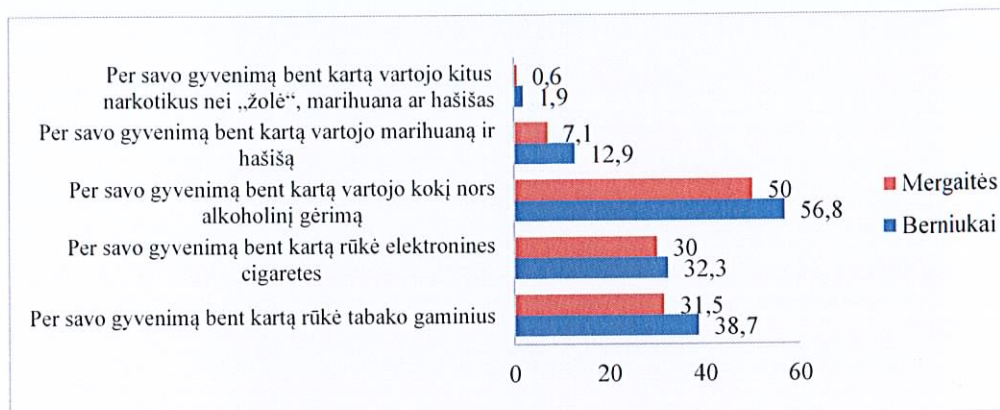

Šaltinis: Higienos institutas

19 pav. 9 kl. mokinių psichotropinių medžiagų vartojimas per paskutines 30 d. (proc.)

Berniukų ir mergaičių buvo klausiama apie įvairių psichotropinių medžiagų vartojimą per visą savo gyvenimą, iš 20 pav. matyti, kad didžiausia dalis berniukų (56,8 proc.) ir mergaičių (50 proc.) yra vartojusių alkoholinius gėrimus. Antra pagal vartojimo dažnumą tarp berniukų (38,7 proc.) ir tarp mergaičių (31,5 proc.) psichotropinė medžiaga yra tabako gaminiai. Tarp vienos ir kitos lyties atstovų apie trečdalis per savo gyvenimą yra rūkęs elektronines cigaretes. Beveik 2

kartus dažniau berniukai nei mergaitės per savo gyvenimą buvo vartoję marihuaną ir hašišą. Kitus narkotikus nei „žolė“, marihuana ar hašišas daugiau kaip 3 kartus dažniau vartojo berniukai, nei mergaitės (20 pav.).

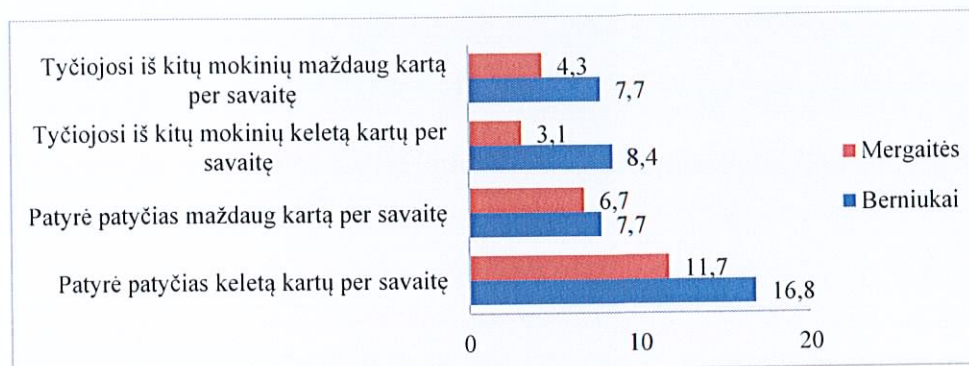
Šaltinis: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

20 pav. Mokinių dalies per savo gyvenimą bent kartą vartojusių psichotropines medžiagas pasiskirstymas pagal lytį (proc.)

2.3. Patyčios

Paklausus Palangos mokinių apie patyčias, 62,8 proc. atsakė, kad nesityčiojo iš kitų mokinių per paskutinius du mėn. ir 50,2 proc. atsakė, kad nepatyrė patyčių. 20,4 proc. prisipažino, kad vieną ar du kartus per paskutinius du mėnesius tyčiojosi iš kitų mokinių, 22,9 proc. mokinių patyčias patyrė 1-2 kartus, o 5 proc. apklaustųjų patyčias patyrė 2-3 kartus per mėnesį. Mokinių, kurie iš kitų tyčiojosi 2-3 kartus per mėnesį buvo 4,3 proc.

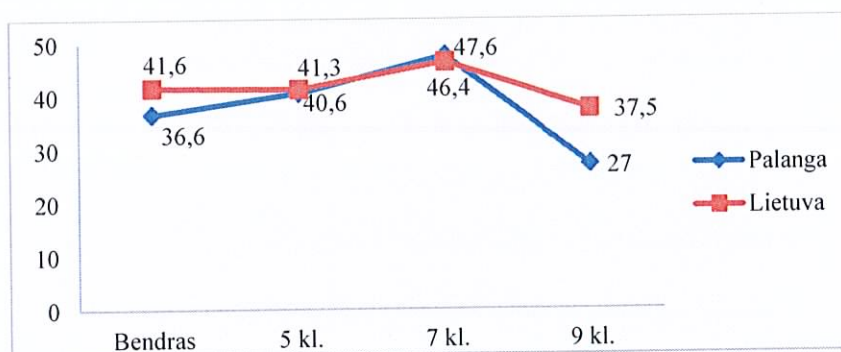
Per paskutinius du mėn. dažnai patyčias patyrusius ir besityčiojančius vaikus palyginome pagal lytį. Palangoje yra daugiau berniukų, kurie tyčiojasi iš kitų maždaug kartą per savaitę nei mergaičių (atitinkamai 7,7 proc. ir 4,3 proc.). Taip pat ir keletą kartų per savaitę dažniau tyčiojasi berniukai nei mergaitės (atitinkamai 8,4 proc. ir 3,1 proc.). Patyčių kartą per savaitę patiria nežymiai mažesnė dalis mergaičių, o patyčias keletą kartų per sav. gerokai dažniau kenčia berniukai nei mergaitės (atitinkamai 16,8 proc. ir 11,7 proc.) (21 pav.).

Šaltinis: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

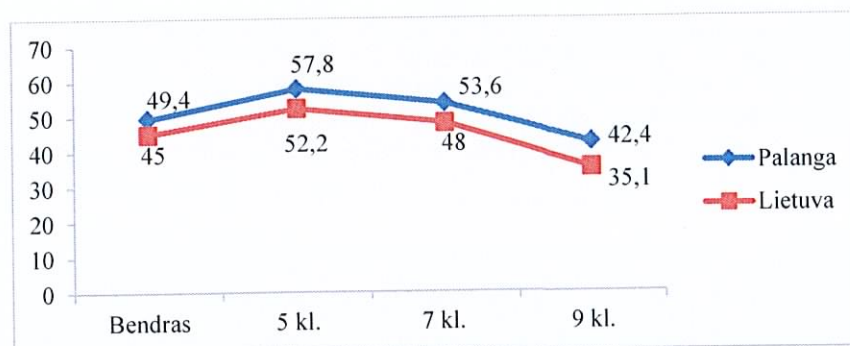
21 pav. Mokinių dalies, iš kurių tyčiojosi/kurie patys tyčiojosi keletą arba kartą per savaitę, pasiskirstymas per paskutinius du mėnesius (proc.)

Lyginant patyčias tarp Palangos ir Lietuvos moksleivių, matome, kad vaikų, kurie patys tyčiojasi Palangoje (47,6 proc.) ir Lietuvoje (46,4 proc.) yra daugiausiai tarp 7 kl. mokinių (22 pav.). Vaikų, kurie patiria patyčias Palangoje (57,8 proc.) ir Lietuvoje (52,2) daugiausiai tarp 5 kl. mokinių (23 pav.).

Šaltinis: Higienos institutas

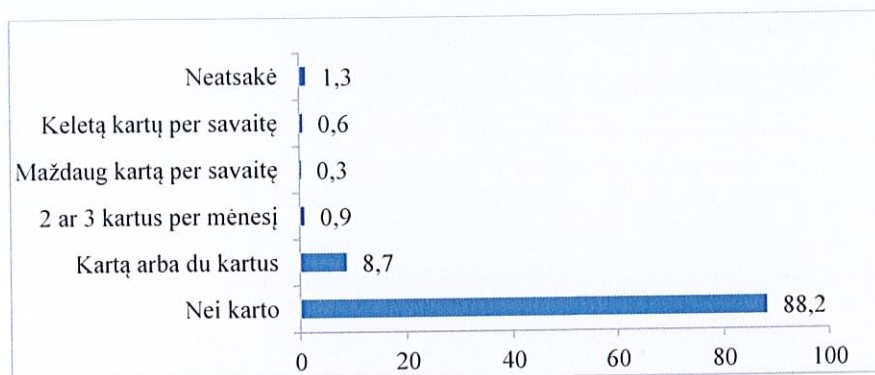
22 pav. Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie patys tyčiojosi iš kitų vaikų per paskutinius du mėnesius, dalis (proc.)

Šaltinis: Higienos institutas

23 pav. Mokyklinio amžiaus vaikų, iš kurių tyčiojosi per paskutinius du mėnesius, dalis (proc.)

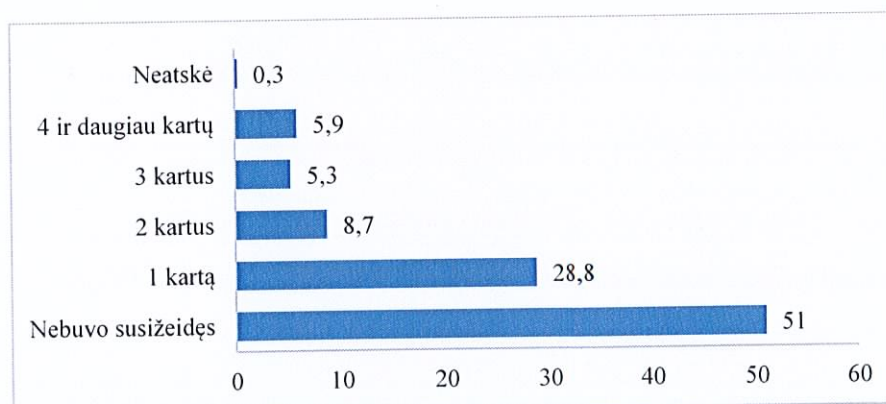
Didžioji dalis Palangos mokinių (88,2 proc.) teigė per paskutinius du mėn. nepatyrusi tėvų smurto. 8,7 proc. smurtą teigia patyrę kartą arba du kartus per nurodytą laikotarpį. Net keletą kartų per savaitę tėvų smurtą buvo patyrę 0,6 proc. mokinių (24 pav.).

Šaltinis: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

24 pav. Palangos miesto mokinių patyrusių tėvų smurtą per paskutinius du mėnesius dalis (proc.)

Buvo domėtasi, ar Palangos mokiniai per paskutinius du mėn. buvo susižeidę ar patyrę nelaimingų atsitikimų, dėl kurių būtų tekę kreiptis į medikus. Pusė mokinių nebuvo patyrę nelaimingų atsitikimų ir sužalojimų, daugiau kaip ketvirtadalis – 1 kartą, 8,7 proc. – 2 kartus, 5,3 proc. – 3 kartus, 5,9 proc. – 4 ir daugiau kartų (25 pav.).

Šaltinis: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

25 pav. Palangos miesto susižeidusių arba patyrusių kitų nelaimingų atsitikimų, kai teko kreiptis pagalbos į medikus mokinių dalis per paskutinius du mėnesius (proc.)

2.4. Saugus elgesys kelyje

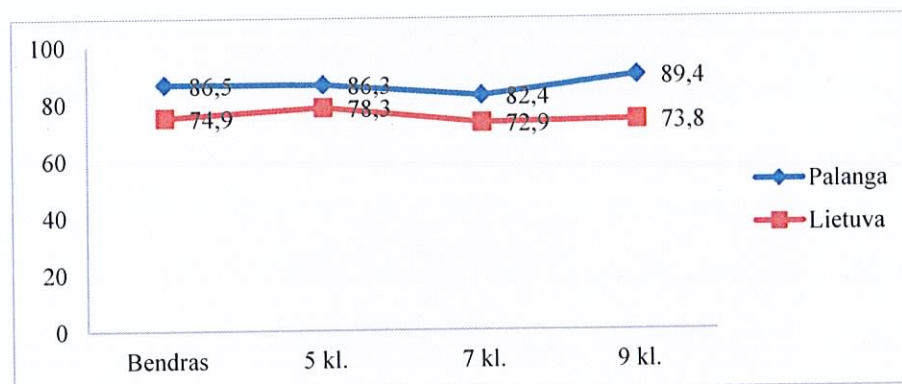
Tyrimo metu buvo domimasi, kiek yra mokyklinio amžiaus vaikų, kurie visada tamsiuoju paros metu būdami lauke nešioja atšvaitus. Iš 26 pav. matyti, kad Lietuvoje (27,5 proc.) vaikų atšvaitų nešiojimas yra labiau paplitęs nei Palangoje (22,9 proc.). Tiek Lietuvoje, tiek Palangoje vyresnėse klasėse mažėja atšvaitus nešiojančių vaikų dalis.

Šaltinis: Higienos institutas

26 pav. Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie visada tamsiuoju paros metu būdami lauke nešioja atšvaitus, dalis (proc.)

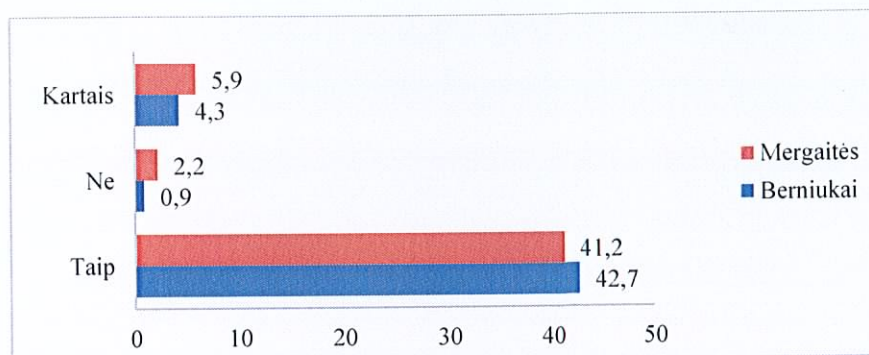
Taip pat vaikų buvo klausta, ar važiuodami automobilyje visada segi saugos diržą. Kaip matome iš 27 pav. Palangoje (86,5 proc.) yra didesnė dalis vaikų nei Lietuvoje (74,9 proc.), kuri visada segi saugos diržą. Ryškiausi skirtumai pastebimi tarp Palangos (89,4 proc.) ir Lietuvos (73,8 proc.) 9 kl. mokinių saugos diržų segėjimo automobilyje.

Šaltinis: Higienos institutas

27 pav. Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie visada segi saugos diržą važiuodami automobilyje, dalis (proc.)

Iš 28 pav. matome, kad tarp berniuku ir mergaičių, kurie visada segi saugos diržą, ir kurie segi tik kartais nėra reikšmingo skirtumo. Tačiau mergaitės beveik 2,5 karto dažniau nei berniukai teigė, kad važiuodamos automobiliu ne visada segasi saugos diržus.

Šaltinis: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

28 pav. Mokinių saugos diržų segėjimo važiuojant automobiliu pasiskirstymas pagal lytį

2.5. Prevencinės programos mokykloje

2016 m. gyvenimo tyrimo metu mokinių buvo klausiama, ar jų mokyklose skiriama pakankamai dėmesio sveikos gyvenimo pagrindams. Palangoje didžioji dalis apklaustųjų atsakė, kad apie gyvenimo pagrindus jų mokykloje kalbama pakankamai. Kad pakankamai skiriama dėmesio sveikai gyvenimui atsakė 52,9 proc. mokinių, fiziniam aktyvumui – 69 proc., mitybos įpročiams – 44,9 proc., rūkymo prevencijai – 42,7 proc., alkoholio prevencijai – 43 proc., narkotikų prevencijai – 38,4 proc. Trečdalis apklaustųjų atsakė, kad mokykloje mitybos įpročiams skiriama per mažai dėmesio. Apie ketvirtadalis mokinių mano, kad per mažai dėmesio yra skiriama sveikai gyvenimui. Apie penktadalis respondentų teigė, kad dėmesio per mažai skiriama rūkymo, alkoholio ir narkotikų prevencijai. 14,3 proc. vaikų skundėsi, kad per mažai dėmesio skiriama fiziniam aktyvumui.

1 lentelė. Mokinių nuomonė apie mokyklos skiriamą dėmesį sveikos gyvenimo pagrindams

	Per daug	Pakankamai	Per mažai	Nežinau	Neatsakė
Sveika gyvenimo	4,3	52,9	24,5	17	1,3
Fizinis aktyvumas	8	69	14,3	6,5	2,2
Mitybos įpročiai	2,8	44,9	33,1	17	2,1
Rūkymo prevencija	10,2	42,7	21,4	23,8	1,9
Alkoholio prevencija	6,8	43	20,5	26,9	2,8
Narkotikų prevencija	7,1	38,4	22,3	29,7	2,5

Šaltinis: Klaipėdos miesto visuomenės sveikatos biuras

Sveikatos vertinimas ir laimingumas

Palangoje daugiau negu trečdalis vaikų jaučiasi labai laimingi galvodami apie savo dabartinį gyvenimą. Beveik pusė mokinių jaučiasi pakankamai laimingi. 15,2 proc. vaikų prisipažino, kad nesijaučia laimingais, 3,1 proc. vaikų jaučiasi visiškai nelaimingi. 49,2 proc. vaikų mano, kad jų sveikata yra gera, 31,6 proc. – puiki, 14,6 proc. – patenkinama, 2,2 proc. – bloga.

- Daugiau mergaičių negu berniukų jaučiasi labai laimingi (atitinkamai 17,6 ir 14,6 proc.).
- Pačiais laimingiausiais Palangoje jaučiasi 5 kl. mokiniai (95,1 proc.).
- Palangoje daugiausiai vaikų, kurie savo sveikatą įvertino puikiai arba gerai buvo tarp 5 kl.

Fizinis aktyvumas ir pasyvus laisvalaikis

Palangoje kasdien, ne pamokų metu, sportuoja ir mankština 26,6 proc., mažiausiai keturis kartus per savaitę sportuoja penktadalis mokinių. Mažiausiai du kartus sportuoja beveik trečdalis, bent kartą per savaitę 12,7 proc. apklaustųjų. Niekada nesimankština ir nesportuoja ne pamokų metu 2,8 proc. mokinių.

- Kasdien, ne pamokų metu, mankština daugiau berniukų nei mergaičių (atitinkamai 17,3 proc. ir 9,3 proc.).
- Fiziškai aktyvių vaikų skaičius, kurie kasdien, ne pamokų metu, sportuoja apie 60 min. ir ilgiau, Palangoje yra didesnis nei Lietuvoje (atitinkamai 12,5 proc. ir 9,7 proc.).
- Daugiausiai mokinių, kurie kasdien ne pamokų metu sportuotų apie 60 min ar ilgiau Palangoje yra tarp 7 kl. mokinių.

Paklausus Palangos mokinių, kiek vidutiniškai laiko laisvalaikiu žiūri TV, naudojasi kompiuteriu, išmaniaisiais telefonais, nustatyta, kad darbo dieną apie 4 val. šiems užsiėmimams skiria apie penktadalis mokinių, apie 3 val. šiek tiek daugiau nei penktadalis mokinių, apie 2 val. – beveik ketvirtadalis mokinių, apie 1 val. – 15,8 proc., apie pusę valandos – 11,8 proc. Visai to nedaro 3,7 proc. mokinių. Savaitgaliais apie 4 val. ir daugiau TV žiūri, naudojasi kompiuteriu, išmaniaisiais telefonais 34,4 proc. mokinių, apie 3 val. – 19,2 proc., apie 2 val. – 19,5 proc., apie 1 val. – 13,9 proc., apie pusę valandos – 6,5 proc. mokinių. Visai to savaitgaliais nedaro 4 proc. mokinių.

Mityba ir burnos higiena

Darbo dienomis, kai eina į mokyklą, pusryčiauja daugiau kaip pusė Palangos mokinių. Pusryčių eidami į mokyklą nevalgo 20,1 proc. mokinių.

- Abi savaitgalio dienos pusryčius valgo 77 proc. mokinių.
- Palangoje dažniausiai pusryčius valgo penktokai.
- Lietuvoje yra mažesnė dalis mokyklinio amžiaus vaikų kasdien valgančių pusryčius nei Palangoje (atitinkamai 51,7 proc. ir 55,1 proc.).
- 40,8 proc. Palangos mokinių vaisius valgo bent kartą per dieną.
- Daržoves mažiausiai po kartą kasdien valgo daugiau nei trečdalis mokinių.
- Dažniausiai vaisius bent po kartą kasdien valgo penktų klasių mokiniai.
- Dažniausiai daržoves bent po kartą kasdien valgo penktų klasių mokiniai.

- Vaikų, kurie kasdien suvalgo bent po vieną vaisių Lietuvoje yra mažiau nei Palangoje (atitinkamai 38,6 proc. ir 40,8 proc.), o vaikų suvalgančių bent po vieną daržovę per dieną Lietuvoje yra daugiau nei Palangoje (atitinkamai 36,5 proc. ir 36,3 proc.).
- Mokyklinio amžiaus vaikų, kurie valosi dantis šepetėliu ir pasta dažniau nei kartą per dieną, Palangoje yra didesnė dalis nei Lietuvoje (atitinkamai 57,2 proc. ir 55,6 proc.).
- Dažniausiai tiek Palangoje, tiek Lietuvoje dantis dažniau nei kartą per dieną valosi 9 kl. mokinių (atitinkamai 60,5 proc. ir 57,8 proc.).

Rizikingas elgesys

Palangoje tarp 5 klasių mokinių tabako gaminių arba elektroninių cigarečių bei alkoholinių gėrimų suvartojusių mažiau, tačiau vartojusių marihuaną ar hašišą ir kitus narkotikus daugiau nei Lietuvoje. Tarp 7 klasių mokinių Palangoje rūkė tabako gaminius arba elektronines cigaretes bei vartojo alkoholinius gėrimus didesnė dalis mokinių, vartojo marihuaną ar hašišą tokia pati dalis, vartojo kitus narkotikus didesnė dalis nei Lietuvoje. Tarp 9 klasių mokinių Palangoje buvo neženkliai didesnė dalis mokinių, kurie rūkė tabako gaminius arba elektronines cigaretes ir vartojo narkotikus, išskyrus marihuaną ar hašišą, gerokai daugiau vartojančių alkoholinių gėrimų ir marihuaną ar hašišą nei Lietuvoje.

- Per savo gyvenimą didžioji dalis berniukų (56,8 proc.) ir mergaičių (50 proc.) yra vartojusių alkoholinius gėrimus.
- Palangoje antra pagal vartojimo dažnumą tarp berniukų (38,7 proc.) ir tarp mergaičių (31,5 proc.) psichotropinė medžiaga yra tabako gaminiai.
- Palangoje beveik 2 kartus dažniau berniukai nei mergaitės per savo gyvenimą buvo vartoję marihuaną ir hašišą.
- Palangoje kitus narkotikus nei „žolė“, marihuana ar hašišas daugiau kaip 3 kartus dažniau vartojo berniukai, nei mergaitės.

Patyčios

Daugiau negu pusė Palangos mokinių per paskutinius du mėnesius nesityčiojo iš kitų mokinių. Taip pat pusė mokinių patys nepatyrė patyčių iš kitų. Penktadalis mokinių prisipažino, kad 1-2 kartus per paskutinius du mėnesius tyčiojosi iš kitų mokinių, o daugiau nei penktadalis mokinių prisipažino, kad 1-2 kartus iš jų pačių tyčiojosi kiti mokiniai.

Didžioji dalis Palangos mokinių (88,2 proc.) teigė per paskutinius 2 mėn. nepatyrusi tėvų smurto. Pusė respondentų nebuvo patyrę nelaimingų atsitikimų ir sužalojimų per paskutinius 2 mėn., dėl kurių būtų tekę kreiptis į medikus.

- Palangoje yra daugiau berniukų, kurie tyčiojasi iš kitų nei mergaičių.
- Palangoje patyčių daugiau patiria berniukai nei mergaitės.
- Vaikų, kurie patys tyčiojasi Palangoje ir Lietuvoje yra daugiausiai tarp 7 kl. mokinių.
- Vaikų, kurie patiria patyčias Palangoje ir Lietuvoje daugiausiai tarp 5 kl. mokinių.

Saugumas kelyje

Palangoje visada važiuojant automobiliu saugos diržus segi 86,5 proc. mokinių. Atšvaitų nešiojimas vangus – tik 22,9 proc. mokinių visada juos nešioja tamsiu paros metu.

- Palangoje tamsiu paros metu atšvaitus dažniausiai nešioja 5 kl. mokiniai.
- Palangoje yra mažesnė dalis vaikų, kurie visada tamsiuoju paros metu nešioja atšvaitus lyginant su Lietuva (atitinkamai 22,9 proc. ir 27,5 proc.).
- Saugos diržus Palangoje dažniausiai segi 9 kl. mokiniai (89,4 proc.).

- Palangoje yra didesnė dalis vaikų, kurie visada segi saugos diržą važiuodami automobilyje lyginant su Lietuva (atitinkamai 86,5 proc. ir 74,9 proc.).

Preveninės programos mokykloje

Palangoje daugiau kaip pusė apklaustųjų teigia, kad pakankamai dėmesio skiriama sveikai gyvensenai (52,9 proc.), fiziniam aktyvumui – 69 proc., mitybos įpročiams – 44,9 proc., rūkymo prevencijai – 42,7 proc., alkoholio prevencijai – 43 proc., narkotikų prevencijai – 38,4 proc. Trečdalis apklaustųjų atsakė, kad mokykloje mitybos įpročiams skiriama per mažai dėmesio. Ketvirtadalio vaikų nuomone, per mažai dėmesio skiriama sveikai gyvensenai. Apie penktadalį mokinių mano, kad per mažai dėmesio yra skiriama rūkymo, alkoholio ir narkotikų prevencijai. 14,3 proc. vaikų nepakanka dėmesio fiziniam aktyvumui.